

[Formanden]

Jeg skal gøre opmærksom på, at det er hensigten at holde en relativt kort frokost-pause så nær ved kl. 12 som muligt efter de næste forslags behandling.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Første behandling af:

Forslag til lov om stop for priser m. v.
(Lovforslag nr. L 56. Fremsat 4/12 79).

Sammen med denne sag foretoges de under punkterne 3 og 4 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

3) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov nr. 59 af 15. februar 1974 om priser og avancer som ændret ved lov nr. 87 af 14. marts 1979.
(Lovforslag nr. L 57. Fremsat 4/12 79).

4) Første behandling af:

Forslag til lov om begrænsning af udbytter, tantieme og vederlag m. v.
(Lovforslag nr. L 58. Fremsat 4/12 79).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Westh (S):

De 3 lovforslag, vi nu skal behandle, er et naturligt og helt nødvendigt led i regeringens samlede økonomiske indgreb. Lovforslagene skal ses i sammenhæng med de øvrige forslag, der betyder en klar konkurrenceforbedring over for udlandet for hele erhvervslivet. Det må imidlertid være klart for enhver, at når regeringen foreslår indgreb, der betyder reallønsnedgang for den almindelige lønmodtager, så må alle andre grupper vise tilsvarende stor tilbageholdenhed, altså også de samfundsgrupper, hvis indkomster bl. a. bestemmes ved fastsættelse af priser, udbetaling af vederlag m. v.

Lovforslaget om stop for priser m. v. er en naturlig opfølgning af den midlertidigt gældende prisstoplov. Lovforslaget siger, at der ved erhvervsmæssigt salg her i landet ikke må tages højere priser end de den 31. december 1979 lovligt gældende priser. Lovforsla-

get foreslås at skulle gælde til den 28. februar 1981. Når en prisstoplov skal gælde så relativt længe, er det nødvendigt at tillade indregning af nogle omkostningsstigninger, f. eks. stigninger på råvarer. Det er ligeledes nødvendigt med en dispensationsbestemmelse som foreslået i § 8. En dispensation kan således være nødvendig, hvis en virksomhed ellers måtte foretage afskedigelser i stort omfang eller standse produktionen.

Prisstoplove bliver altid af mange mødt med en vis skepsis, for kan man nu kontrollere, om de bliver overholdt osv.? Vore erfaringer fra det sidste længerevarende prisstop for et år siden er forholdsvis gode. Der var i den periode nogenlunde ro om prisdannelsen. Men denne prislov skal gælde for et endnu længere tidsrum og måske også videreføres i en eller anden form efter marts 1981. Vi finder det derfor nødvendigt og naturligt, at regeringen foreslår, at der foretages en væsentlig personalemæssig forøgelse, især i monopoltilsynet til at varetage de opgaver, lovforslaget pålægger monopoltilsynet.

Der er vist ingen tvivl om, at de mange midlertidige prislove har gjort, at monopoltilsynet har måttet skubbe andet nødvendigt arbejde til side, f. eks. undersøgelse af konkurrencebegrænsninger og dominerende virksomheders adfærd, og det kan ikke i det lange løb være meningen. Vi mener også, det må være rigtigt at skabe mulighed for en bedre belysning af udviklingen i de liberale erhvervs indtjening, således at der lettere kan føres tilsyn med prisdannelsen og indkomst-udviklingen på dette område.

Vi tillægger det ligeledes vægt, at regeringen vil styrke det, der i bemærkningerne kaldes forbrugerafdelingen i monopoltilsynet, som skal stå for den direkte kontakt med forbrugerne. Udvidelsen af prisinspektørkorpset hilser vi velkommen.

Vi er enige med regeringen, når den i forslaget om ændring af lov om priser og avancer mener det nødvendigt at give monopoltilsynet en permanent hjemmel til at foretage en selektiv udvælgelse af og kontrol med de konkurrencebeskyttede hjemmemarkedserhverv, det vil sige byggesektoren, servicesektoren, detailhandelen og ikke at forglemme de liberale erhverv.

Vi finder det endvidere rigtigt at underkaste pengeinstitutterne regulering efter de samme retningslinjer som de øvrige erhverv. Det

[Westh]

må være naturligt, at bank- og sparekassetilsynet kan gribe ind, hvis det konstateres, at forholdene i pengeinstitutterne eller i det enkelte pengeinstitut udvikler sig i strid med den indkomstpolitiske målsætning.

Lovforslaget om begrænsning af udbytter, tantieme og vederlag m. v. er et selvfølgelig led i en samlet indkomstpolitik, og vi kan anbefale det.

Vi finder som sagt, at disse tre lovforslag er helt nødvendige i den flerårige helhedsløsning, regeringen lægger op til. Vi håber og tror, at lovforslagene får en hurtig og nem gang gennem udvalget. Håbet begrundes vi med, at adskillige af folketingets partier i den nyligt overståede valgkamp argumenterede for en så svag prisudvikling som overhovedet muligt. Vi regner med, at disse partier stadig har denne interesse, og at de derfor vil støtte regeringens lovforslag.

Ellemann-Jensen (V):

Der er en snæver sammenhæng imellem disse lovforslag om prisstop og om udvidet tilsyn med prisudviklingen i en række erhverv, om udbyttestop osv. og regeringens forslag om indgreb i lønudviklingen. Det er tydeligt, at regeringen har ladet sig inspirere fra Norge i udformningen af det meget stramme prisstop. Man kan så beklage, at samme inspiration ikke har påvirket udformningen af lovforslagene vedrørende lønudviklingen, men det kommer vi jo tilbage til senere på dagen. Det er imidlertid helt afgørende for venstres holdning til de lovforslag, vi behandler her, at lovgivningen om lønudviklingen bliver rimeligt stram og troværdig, for ellers er der ikke den rimelige sammenhæng imellem de to sæt lovgivning, som må være til stede.

I den forbindelse skal det nævnes, at man ikke uden videre skal argumentere for en sammenkædning af dette at lave et prisstop og dette at lave indgreb i løndannelsen. Når man laver et prisstop, så er det jo ensbetydende med, at avancerne falder, og at de selvstændige derfor har direkte indtægtsnedgang. Når det sættes sammen med en lovgivning om lønudviklingen, der tillader lønstigninger, så kan det, hvis afstanden bliver for stor imellem de to sæt lovgivning, være vanskeligt at se den rimelige sammenhæng, der bør eksistere.

Det forslag til prislov, der er lagt frem her, er meget stramt, selv om man har fået fjernet en del af de ting, der gør det midlertidige prisstop absurd, f. eks. det, at man overhovedet ikke må indregne prisstigninger, der kommer udefra eller fra leverandører, ting, der jo allerede har givet helt absurde virkninger i prisudviklingen og forsyningen af markedet herhjemme.

Der er i dette lovforslag om prisstop, som altså skal virke i 14 måneder, en række urimeligheder, som kan svække forslaget, og som vel oven i købet kan modarbejde sigtet med den politik, regeringen i øvrigt lægger op til. Det er f. eks. uhensigtsmæssigt og urimeligt, at sådan noget som øgede renteudgifter ikke kan indregnes i priserne. Specielt i en situation efter devalueringen, hvor renteudgifterne til udlands lån får en tak opad, er det urimeligt, at sådanne rentestigninger ikke kan indregnes i priserne, og det kan ligefrem være farligt for beskæftigelsen.

Det er også urimeligt, at øgede afskrivninger til nyinvesteringer ikke vil kunne indregnes i priserne. Man risikerer, at det bremser nyinvesteringerne, og det er særdeles farligt for virkningerne af det samlede økonomiske indgreb. Hvis man kigger lidt på de beregninger, der er gjort over virkningerne af de samlede økonomiske indgreb, så vil man se, at hvis der ikke sker den udvikling i de private erhvervsinvesteringer, som man har forudsat, så vil det alvorligt svække de samlede virkninger, både på betalingsbalance og på beskæftigelse. Og når man ikke giver virksomhederne mulighed for at indregne øgede afskrivninger til nyinvesteringer, så risikerer man altså at skabe denne opbremsning i nyinvesteringer, som kan være med til at vælte hele billedet.

Det er heller ikke særlig hensigtsmæssigt, at sådan noget som øgede udgifter til produktudvikling og markedsføring ikke kan indregnes. Det er dog ellers netop ting, som skulle være med til at sætte gang i nye initiativer og få skabt nye afsætningsmuligheder.

Endelig må jeg spørge ministeren, hvad den dybere mening egentlig er med, at stigninger i arbejdsgiverbidrag ikke kan indregnes i priserne. Går regeringen med planer om at foreslå stigende arbejdsgiverbidrag i den kommende tid, som således ikke må indregnes i priserne i de kommende 14 måneder?

[Ellemann-Jensen]

Der er jo en dispensationsadgang i lovforslagets § 8, men denne dispensationsadgang forekommer umiddelbart for snæver, og vi må under udvalgsbehandlingen prøve nærmere at få klargjort de vilkår, der skal gælde for hele dispensationsadgangen.

Umiddelbart er det vel også urimeligt, at en række af de afgørelser, som nu skal træffes i monopoltilsynet, vedrørende helt konkrete prisfastsættelser, ikke kan påankes til monopolankenævnet. Det er dog en værdifuld beskyttelse, at der eksisterer en sådan appelmulighed.

Lovforslaget om prisstop indeholder også en række øgede dokumentationskrav for virksomheder vedrørende deres prisdannelse. Det skal da ikke forties, at de især vil ramme mange mindre virksomheder, ikke mindst de mange håndværksvirksomheder, hvor prisdannelse tit er et slag på tasken, og hvor man nu forlanger, at der skal føres store tabeller over, hvad der ligger bag dette slag på tasken.

Desuden fremgår det af disse lovforslag, at monopoltilsynet skal udbygges væsentligt. Da der jo for så vidt angår prisstoploven er tale om en midlertidig lov, så må man vel gå ud fra, at denne udbygning af monopoltilsynet også er midlertidig, og det skal jeg bede ministeren bekræfte.

Som nævnt vil venstres holdning til disse lovforslag afhænge af de andre elementer i den økonomiske politik, herunder først og fremmest effekten af de indgreb, man vil foretage over for løndannelsen.

Prisstop, det er jo, skal vi kalde det et signalflag i den økonomiske politik. Det er et tegn på, at nu er den gal. Hvis man lægger for store byrder over på en sådan lovgivning, hvis man bygger forventningerne for stort op, forventninger om, at Danmark vil kunne isolere sig fra prisudvikling på markederne omkring os, så risikerer vi at modvirke de hensigter, der er med indgrebene, nemlig at sanere den danske økonomi.

Kjelgaard (KF):

Industriministeren indleder fremsættelsen til alle tre lovforslag på samme måde, nemlig med en konstatering af, at udviklingstendenserne i den danske økonomi tegner sig ret mørke som følge af energiprisstigningerne og de afsvækkede internationale konjunkturer.

Jeg er enig med industriministeren i betragtningerne om energiprisstigningerne. Men »de afsvækkede internationale konjunkturer« burde nok i stedet have heddet »en stadig svækkelse af dansk konkurrenceevne« på grund af en tredje faktor, der ikke er nævnt, nemlig den offentlige sektor, som i de senere år er vokset næsten uhammet. Skatetrykket stiger og stiger, det offentlige lægger beslag på en stadig større del af produktionen, og så længe denne skæve udvikling får lov til at fortsætte, vil udviklingstendenserne tegne sig mørke.

Det var godt for Danmark, om vi kunne blive enige om at begrænse det offentliges indtjening i stedet for erhvervslivets ved at gennemføre et stop for skatter, ved at gennemføre et stop for afgifter, ved at gennemføre et stop for det offentliges andel af udbytter, tantieme og vederlag i stedet for at stoppe priser, avancer og udbytter i erhvervslivet og hos de private lønmodtagere. Men vi skal nok desværre endnu længere ud i uføret, før vi kan blive enige om det.

De tre foreliggende lovforslag ligner den tidligere lovgivning på områderne, bare skrappere og med længere gyldighedsperiode. Visse ting må indregnes i priserne, f. eks. stigning i forsikringspræmier, hvorimod stigende renteudgifter tilsyneladende ikke må, medmindre selvfølgelig rentestigninger kan henregnes under priser for råvarer, hjælpestoffer og materialer som nævnt i stk. 2 i §§ 1 og 2.

Stigning i lønninger kan indregnes, hvori- mod øgede afskrivninger i forbindelse med nyinvesteringer tilsyneladende ikke kan. Og nu er det altså virksomhederne, der skal dokumentere priserne, hvor det tidligere var tilsynet, der skulle kontrollere det.

Jeg er glad for at være enig med ministeren i bemærkningerne til § 6 i lovforslag nr. L 56:

»Endvidere må man være opmærksom på, at en lang række offentlige takster optræder som omkostninger for erhvervslivet, hvorfor betydelige stigninger i offentlige takster vil have en ugunstig indflydelse på erhvervslivets almindelige omkostningsniveau.«

Jeg kan garantere for, at vi i det konservative folkeparti er opmærksomme på forholdet, og jeg kan kun anbefale ministeren at skrive sig disse bemærkninger bag øret – hvis der er plads – så alle i regeringen og i den

[Kjølgaard]

socialdemokratiske gruppe til stadighed kan holde sig disse bemærkninger for øje. Og det gælder ikke kun takster, men også skatter og afgifter.

I lovforslag nr. L 57 får monopoltilsynet tilsyneladende fuldmagt til helt og fuldt at bestemme, hvor meget de såkaldte konkurrencebeskyttede erhverv må tjene. Pengeinstitutterne, der i forvejen bliver kontrolleret i alle ender og kanter, skal kontrolleres yderligere, hvorimod det grå eller sorte marked fortsat kan udvikle sig uhæmmet. Jeg har lyst til at spørge ministeren, hvornår han har tænkt sig at forsøge at kontrollere det ukontrollerede marked.

Udbytter, tantieme og vederlag bliver efter min opfattelse normalt beskattet højt, så indgreb heri vil ikke gavne den økonomiske udvikling.

Men alt sammen koster penge og nye offentligt ansatte. Om det skitserede antal nye medarbejdere er for mange eller for få, og om budgetterne, der er vedlagt lovforslagene, holder, er uafklaret. De problemer, jeg har peget på, plus en lang række andre er uløste. Men vi vil som sædvanlig deltage i et sagligt udvalgsarbejde og forsøge efter statsministerens ønske at betragte lovforslagene som en del af en helhed.

Askjær Jørgensen (FP):

Man kunne jo passende begynde med at spørge ministeren, om ministeren opfatter skatter som en produktionsomkostning, og om det er således, at øgede selskabsskatter må indregnes, når man kalkulerer priserne.

I øvrigt er det jo gamle kendinge, vi her får i en håndfuld, og at disse tre lovforslag slås sammen under ét, er rationelt, for så har man jo disse tre camouflagelovforslag til fælles behandling. Ja, det er camouflagelovforslag, fordi det, man vil gøre, det, man har til hensigt, det er at camouflere socialdemokratiets overgreb mod lønningerne, mod folkepensionerne, mod de beskedne indtægter, som de unge under uddannelse har. Socialdemokratiet mishandler danske arbejdere, folkepensionister og unge under uddannelse. Man vil camouflere dette, og det gør man ved at påberåbe sig, at man griber ind over for andre indkomster. Det er nogle bluffnumre af format. Jeg er tilfreds med, at større og større dele af befolkningen er klar

over, at det er bluffnumre. Det er således, at virksomheder, der besidder sagkundskab, juridisk ekspertise og bistand, ganske let kan omgå denne lovgivning. De, der bliver ramt, er de små virksomheder, de små mand og kone-virksomheder, hvor man ikke har en hel masse akademisk uddannet personale. De virksomheder, der vil blive dræbt af disse lovforslag, er især de mindre virksomheder. Jeg tror, det er helt i overensstemmelse med socialdemokratiets ønskeseddel, at man får kvalt de små virksomheder, så man kun har de store tilbage.

Det er nødvendigt at slå fast over for Danmarks lønmodtagere og folkepensionister og unge under uddannelse osv., at der ikke gribes ind over for stigende indtægter med disse lovforslag. Det kan ikke lade sig gøre. Men der kvæles en masse mindre erhvervs-virksomheder.

Vi har fået en ny industriminister. Hvad gør man så? Ja, man starter først med nogle kortvarige love, der formørker himlen for erhvervslivet, for industrien, og så fortsætter man med det stads her. Jeg synes, industriministeren i stedet for skulle fremme forholdene for erhvervslivet. Hvis man ønsker større produktion og beskæftigelse i et samfund, skal man gøre det mere attraktivt at drive erhvervsvirksomhed. Det bliver ikke mere attraktivt at drive erhvervsvirksomhed, når man smider sådan noget stads i hovedet på erhvervsvirksomhederne. Det gavner ikke, det giver forøgede betalingsbalanceproblemer, det giver flere arbejdsløse. Det er altså det, man påberåber sig er med i en samlet hulhedsplan.

Vi hørte i ordførertalen her fra socialdemokratiet, at man skulle have svage prisstigninger. Hvis man ønsker lavere priser på danske varer, så skal man nedsætte produktionsafgiften – den skat, der er på at producere varer, som hedder indkomstskat. Hver gang virksomhederne skal betale 100 kr. for arbejdskraft, får de reelt kun arbejdskraft for 60 kr., resten er statsafgift på at producere varer. Når man fører en sådan politik med statsafgift, stadig stigende statsafgift, på dette at producere, hæmmer man produktionen, så bliver produktionen mindre, så får man værre og værre betalingsbalance, det bliver dårligere og dårligere, man får flere og flere arbejdsløse.

[Askjær Jørgensen]

Jeg vil opfordre industriministeren til at komme herop og indrømme, at dette er camouflagelovgivning, det er bluffnumre. Jeg vil opfordre industriministeren til at komme herop og indrømme, at hvis man skal have større beskæftigelse, skal det være mere profitgivende at drive erhvervsvirksomhed. Der skal en gulerod til.

Her i august måned blev der omdelt til erhvervsudvalgets medlemmer – jeg håber, hr. Westh har læst det – en rapport, der er udarbejdet af T. Bak-Jensen. Der forklarer man, det skal være således, at erhvervslivets folk skal have tro på, at det kan betale sig at tage nye initiativer. Der skal være et sundt klima, det skal være således, at det er attraktivt, at man tror på, det kan betale sig at investere. Jeg opfordrer også industriministeren til at skaffe sig den rapport fra T. Bak-Jensen og læse den. Den peger på det stik modsatte af det, man gør her. Det ville være dejligt, hvis landets industriminister ville høre lidt efter fagfolk på området.

Jeg noterede mig, at den socialdemokratiske ordfører var glad for, at der skulle ansættes flere folk i monopoltilsynet. Flere folk i monopoltilsynet betyder højere skatter, for de skal jo have løn. Disse højere lønninger til flere folk i monopoltilsynet kræver højere skatter. Og hvad resulterer højere skatter i? I endnu større statsafgift på produktionen og endnu højere priser på varerne, fordi indkomstskatterne går direkte over på arbejdskraftprisen, og arbejdskraftprisen går direkte ind i priserne på varerne. Socialdemokratiets ordfører talte om svage prisstigninger. Man opnår det stik modsatte ved at sætte flere folk ind i monopoltilsynet.

Jeg hørte venstres ordfører tale noget om, hvorvidt man kunne indregne udgifter til ny produktudvikling osv. Ja, de folk, der er dygtige, de store virksomheder, kan sagtens finde ud af det; der kan sagtens laves kalkulationer, som monopoltilsynet ikke er i stand til at se igennem, hvor man har alt muligt camoufleret.

Da jeg læste bestemmelsen om tantieme, tænkte jeg: det er egentlig en fin lov, for hvis en virksomhed har en salgschef f. eks., som man godt kunne tænke sig at give en lønstigning, og man egentlig ikke må gøre det i henhold til de såkaldte lønstoplove, så kan man jo udvide bestyrelsen i selskabet lidt og give ham en bestyrelsespost, hvor han

får 5.000 kr. i tantieme. Man kan etablere sig med en række anpartsselskaber, og man kan have en masse bestyrelsesposter dér; så kan alt det højere personale i virksomhederne få nogle løntillæg via tantiemer. Det er rigtigt, det er spild af tid, hr. minister; det er faktisk spild af tid at diskutere den slags love her. Jeg forklarer det heller ikke af hensyn til ministeren – for jeg er klar over, at ministeren ikke kan forstå det – men jeg forklarer det af hensyn til, at Danmarks befolkning skal vide, at dette er en gang bluff, socialdemokratiet præsterer over for Danmarks befolkning, og dem, man bluffer, er først og fremmest de svage i samfundet, hr. minister.

Marianne Bentsen-Pedersen (SF):

Jeg skal melde mig til den gruppe, der før blev omtalt som skeptikere over for disse lovforslags effektivitet. Vi ser dog styrkelsen af monopoltilsynet og industriministeriets departement som et forsøg på i højere grad at føre en effektiv kontrol og møder disse tiltag med en positiv holdning.

I lovforslaget om stop for priser m. v. må vi dog fremhæve at der er en stor mangel, nemlig at der er gjort en undtagelse med hensyn til huslejer. Vi er godt klar over, at man vil indføre boligreguleringslovens krav om omkostningsbestemt husleje i hele landet, men vi ved også, at huslejestigninger på 10–15 pct. er meget almindelige, så med den stramme reallønsnedgang, regeringen lægger op til, vil loven få alvorlige konsekvenser for de allerfleste lejere og vil forøge presset på bistandskontorerne.

§ 3, stk. 2, i prisstoplovforslaget mener vi godt kunne undværes, og vi har overvejet at stille ændringsforslag herom.

Jeg har et spørgsmål til ministeren. Det går på følgende citat fra bemærkningerne til lovforslaget, det står under »Industriministeriets departement«:

»En styrkelse af kontoret er stærkt påkrævet, bl. a. med henblik på at muliggøre deltagelse i internationalt samarbejde om disse forhold og til gennemførelse af mere omfattende og systematiske analyser af lovgivning på området i andre lande samt konsekvensanalyser af de forskellige former for pris- og indkomstindgreb.«

Jeg vil gerne vide, hvad dette citat dækker.

[Marianne Bentsen-Pedersen]

Nok en betænkelighed går på, at en prisstoplov ved dens ophør vil medføre en rivede eksponion i priserne. Vi er meget spændt på at se reaktionen efter en prisstoplov af denne varighed.

Om lovforslag nr. L 57 kan jeg sige, at vi klart er interesseret i, at monopoltilsynet får permanent hjemmel til kontrol af hjemmemarkedserhverv, og er tilfredse med, at dette også omfatter pengeinstitutterne.

Med hensyn til lovforslag nr. L 58 er vi skeptiske over for denne lovgivnings effektivitet, idet der i vores liberale erhvervsstruktur er utallige muligheder for transaktioner. Men i øvrigt vil vi positivt deltage i udvalgsbehandlingen.

Janne Normann (RV):

Om de tre lovforslag, vi behandler nu, kan jeg sige, at det radikale venstre i det store og hele kan tilsige en velvillig udvalgsbehandling.

Med hensyn til prisstoplovforslaget er vi tilfredse med, at udefra kommende prisstigninger nu kan indregnes, ligesom vi finder det nødvendigt med den foreslåede udvidelse af monopoltilsynets medarbejderstab.

Der er flere spørgsmål til dette lovforslag, som kan klares i udvalget. Jeg skal bare nævne et enkelt, som jeg gerne vil stille til ministeren nu. Ifølge § 8 kan monopoltilsynet undtage fra bestemmelserne, hvis det er påkrævet af hensyn til virksomhedens fremtidige beståen. Der står i bemærkningerne, at dispensation kan gives, hvis rimeligt effektive virksomheder ellers ville være truet. Hvem skal afgøre, hvilke virksomheder der er »rimeligt effektive«?

Til lovforslag nr. L 57 om priser og avancer har jeg ikke nogen bemærkninger.

Til lovforslag nr. L 58 om begrænsning af udbytter, tantieme og vederlag m. v. har jeg to, som ministeren måske vil henregne under kuriosa. Hvorfor rækker dette lovforslag til og med den 31. marts 1981, altså en måned længere end pris- og lønstoplovene? Og for nu at gå helt ned i småtingsafdelingen, hvorfor står der så i § 4 om vederlag til et bestyrelsesmedlem eller en direktør, at det ikke må være større end *hans* forgængers. Jeg er selv bestyrelsesmedlem i en virksomhed, så jeg gad nok vide, om der ligger en højere filosofi bag disse bemærkninger.

Birgith Mogensen (CD):

Vedrørende lovforslagene nr. L 56, L 57 og L 58 har jeg på CDs vegne følgende bemærkninger.

I overensstemmelse med den vurdering, som CDs politiske ordfører, hr. Arne Melchior, gav udtryk for her i går, er CD i princippet positivt indstillet over for de fremsatte forslag, som modsvarer de forslag, der er fremsat med henblik på en begrænsning af stigningen i lønindkomsterne.

Denne positive indstilling betyder naturligvis ikke, at vi i alle detaljer kan acceptere lovforslagene. Dette må bero på det kommende udvalgsarbejde. Specielt vil jeg allerede nu rejse spørgsmål om, hvorvidt ministeren finder, det er muligt at administrere den i lovforslagene omhandlede kalkulationsmetode, idet jeg må gå ud fra, at administrationen af den hidtidige kortvarige prislovgivning ikke giver et tilstrækkeligt grundlag for bedømmelsen af de administrative konsekvenser af de nu fremsatte forslag.

Men som sagt, CD er principielt positivt indstillet over for de foreliggende lovforslag.

Wilhelm (VS):

Vi har jo set forslag af denne type før i forskellige varianter ved de indgreb, der har været i de sidste 5 år. Jeg tror, vi har set dem 4 eller 5 gange.

Det generelle træk ved disse tre lovforslag i forhold til de tidligere er, at de indeholder skærper. For lovforslaget om prisstops vedkommende indfører man en dokumentationspligt – det har vi ikke haft før – en forhåndsanmeldelse for de virksomheder, som ligger under monopollovgivningen, en pligt til at forhåndsanmelde prisændringer og for olieprodukterne også en pligt til at afvente en forhåndsgodkendelse.

For anvancelovens vedkommende består skærperne i udvidet hjemmel til monopoltilsynet, krav om en skærpet overvågning af forskellige ting, bl. a. det liberale erhvervs prisudvikling, en pligt for banktilsynet, som vi ikke har set før, til at gribe ind, når rentemarginalhensigterne bliver overtrådt – hvad de jo altid er blevet – og så en erklæring om, at regeringen går ud fra, at monopoltilsynet i øget udstrækning vil gøre brug af sin hjemmel til at kræve indberetninger osv.

[Wilhelm]

I lovforslaget om begrænsning af udbytter m. v. er der måske ikke nogen særlig skærpelse, men det er også flintrende ligeegyldigt, eftersom denne udbyttelov i virkeligheden i det højeste kan opnå en udsættelse af udbetaling af forskellige af disse overskudsforretninger.

Når jeg har gennemgået de skærper, der er i forhold til tidligere, kunne man måske slutte, at vi er blevet så meget mere positive. Det er vi ikke. Det skyldes, at nu har vi fem eller seks gange hørt regeringen og den socialdemokratiske ordfører forklare, at disse love var sikre nok, de var stærke nok, de var effektive, og de kunne ikke omgås; og hver eneste gang har vi set, at når man næste gang skulle retfærdiggøre de samme love som et modstykke til et lønstop, så er man kommet med nogle små skærper. Det gør man altså også denne gang. Hver eneste gang har det vist sig, at man i og for sig tager afstand fra det, man sagde sidst, har erkendt, at det var fup, at det ikke fungerede, og at man er nødt til at lave skærper. Vi tror altså heller ikke på, at de skærper, der er kommet her, vil have nogen større betydning.

Hvis dette, som man jo foregiver, skal være et modstykke til lønindgrebene, så må vi se på, hvad det egentlig er, det omfatter. Alle indkomster, har regeringen erklæret. Alle skal være med, og alle indkomsttyper skal rammes af dette kriseindgreb. Men hele denne affære indeholder jo et utal af undtagelser. Jeg skal ikke gennemgå dem igen, de blev gennemgået kraftigt og grundigt i forbindelse med de midlertidige love i november. Selv om det kun drejede sig om et 6 ugers prisstop eller et 8 ugers prisstop, eller hvor meget det nu var, lavede man i den korte periode et utal af undtagelser. Her er der så slækket yderligere med indregning af afgifter, takststigninger, serviceydelser og udgifter, der kommer til os udefra osv. De skal have lov at indregnes her – de skulle altså for en halv time siden ikke have lov at indregnes i dyrtidsreguleringen længere. Vort syn på alle de undtagelser skal jeg ikke gentage; man kan slå tilbage til debatten i november om de midlertidige stoplove.

Jeg skal derimod sige, at når man taler om alle indkomster, kunne det være interessant at vide: hvor i disse buketter finder man indgrebet over for kursstigningsgevinster? Hvor finder man indgrebet over for udstedelse af

friaktier og fondsaktier? Her er direkte adgang til at omgå et udbyttestop. Hvor finder man sikkerheden for, at der ikke hentes prisstigninger på jordhandler? Hvordan kan man overhovedet kontrollere sådan noget? Selvfølgelig kan man ikke det.

Eller for at tage noget, vi har diskuteret så tit herinde: hvad forhindrer i disse love, at den lejlighed, der i dag er udlejet og har et kapitalafkast efter omkostningsbestemt leje på 7 pct. af 15. alm. vurdering, i overmorgen sælges som en ejerlejlighed med det resultat, at der er et kapitalafkast på typisk 40 pct. af 15. alm. vurdering? Der er ikke noget som helst, der forhindrer det, hvis bare lejligheden er blevet udmatrikuleret i de foregående 13 år, som man har haft til det.

Jeg går ud fra, at det må være disse enorme huller, der er i denne side af buketter, som er grunden til, at regeringens egen redegørelse her fra budgetdepartementet om, hvordan helhedsløsningen vil virke, på side 20 siger, at man med disse stoplove imod udbytter og prisforhøjelser og avancer og tantiemer osv. alligevel forventer en stigning i forbrugerpriserne på 10 pct. Det er ikke noget, der kommer fra lønningerne, og det er heller ikke noget, der kommer til os udefra, hvor inflationsraten ligger væsentlig lavere, end den har gjort herhjemme de sidste par år.

Det må være forklaringen på, at man til trods for disse lovforslag taler om prisstigninger på 10 pct. Man erkender, at dette kun er, som hr. Jens Peter Jensen sagde, en af de første gange en sådan lovgivning var til forhandling, lidt kosmetik, det er noget, der skal få det til at se ud, som om man rammer alle. Det er ren kosmetik, og det kommer ikke til at dæmpe priser og de andre ting særlig meget.

Til sidst vil jeg gerne spørge om nogle ting, der står i lovforslag nr. L 56, og som har lidt mere principiel betydning. Både i ministerens fremsættelsestale, i lovforslagets bemærkninger og i § 3, stk. 2, nr. 1, tales der om de »lovlige lønstigninger« – hvor man modsætningsvis kan slutte til ulovlige lønstigninger. Det refererer ganske vist til et andet lovforslag, men det er første gang i den konkrete behandling af lovforslagene, at dette problem dukker op. Vi vil tage det op igen senere, men jeg vil gerne spørge om det allerede her. Hvad er det, industriministeren me-

[Wilhelm]

ner, når han i § 3, stk. 2, nr. 1, taler om »lønninger i det omfang, disse lovligt kan udbetales«? Er det sådan, at man har gjort nogle eventuelle lønændringer ulovlige med denne buket? Hvad er det, han mener i fremsættelsestalen, når han dér skriver, at »stigninger i lønninger kun kan indregnes i det omfang, de lovligt kan udbetales«?

For at være helt præcis vil jeg gerne reddegøre for baggrunden for spørgsmålet. Jeg har opfattet det sådan, at lønstoplovsforslaget indebærer, at alle de rettigheder, folk havde i henhold til deres overenskomster med hensyn til løfteparagraffer osv., er bortfaldet, og arbejdsgiverne har ikke nogen som helst pligt til at overholde de forpligtelser, der ellers var i overenskomsten med hensyn til lovede lønstigninger og med hensyn til bevægelighed i lønssystemerne. Det er bortfaldet. Ydermere, hvis en arbejdsgiver giver en lønstigning, kan den ikke indregnes i priserne. Og hvis en arbejdsgiver efter at have indrømmet en lønstigning går til retten med den, så er lønstigningen ifølge loven ugyldig. Men det er alt sammen trods alt på et roligere plan end at begynde at tale om ulovlige lønstigninger.

Derfor vil jeg gerne have præciseret, allerede første gang dette begreb dukker op i buketten – det dukker op senere igen i lønstoplovsforslaget – hvad meningen er med at tale om lovlighed – og altså modsætningsvis ulovlighed – i forbindelse med lønudviklingen her. Hvad ligger der i det begreb? Er det meningen, at enhver indrømmelse fra en arbejdsgiver, hvor han aftaler med sine ansatte – til trods for at han ikke er forpligtet, og til trods for at han ikke må indregne det i priserne – at han alligevel godt vil give dem 5 kr. mere, nu skal betegnes som ulovlig, og hvilke konsekvenser vil det have rent juridisk?

Arne Bjerregaard (KrF):

Prisstop og prisindgreb og andre indgreb i et privatkapitalistisk samfund, som vi jo trods alt har, er altid uheldige. De ødelægger den almindelige konkurrence, de ødelægger den almindelige udvikling, man fastlåser og man lammer dynamikken i væsentlige dele af samfundet. Vi er nødt til at konstatere, at sådan er det. Men i væsentlige krisesituationer kan det være berettiget at indføre sådanne love, ikke fordi det fører samfundet vide-

re frem, men kun fordi man dermed har en mulighed for at bevare for samfundet det, man har opnået på væsentlige økonomiske områder. Derfor har det en vis berettigelse at fremsætte disse lovforslag nu.

Dog må det siges, at skal man lave prisstoplove osv., er det i al fald nødvendigt på prisområdet, at de berørte har lov til at indregne alle omkostninger i priserne. Jeg mener ikke, det kan være rimeligt, at man udelukker nogle omkostningsstigninger fra indregning i priserne. Mange erhvervsdrivende bliver ramt direkte i omsætningen. Meningen med dette og så meget andet er, at vi nødvendigvis må bremse forbruget. Vi så da gerne alle sammen, at opsparingen blev øget i stedet for forbruget, og i det øjeblik det bliver en realitet, vil omsætningen selvfølgelig falde hos en hel del af vore handlende f. eks. Det vil sige, at selve omsætningsnedgangen giver en indtægtsnedgang for disse. Skal de så derudover ikke have lov til at indregne de almindelige omkostninger, som de har i forbindelse med deres virksomhed, vil de få en betydelig indtægtsnedgang i forhold til lønmodtagerne, og det mener jeg ikke kan være rimeligt. Derfor mener jeg, at det må være sådan, at man kan indregne alle omkostningsstigninger eller mulige omkostningsstigninger i priserne.

Lad mig sige om disse lovforslag her, som det var meningen vi skulle tage stilling til, at det er rent ud sagt forbistret svært. Som også den socialdemokratiske ordfører sagde, er der tale om et samlet hele. Derfor kan man ikke sådan stå op og sige: vi har den og den stilling til det og det forslag, for det afhænger jo fuldstændig af, hvilken skæbne andre forslag får. Når vi behandler disse lovforslag, må vi sige, at det foregående lovforslags skæbne i dette ting er bestemmende for disse forslag, og de lovforslag, der behandles senere i dag og i morgen, er da lige så bestemmende. På den anden side må man vel med lige så stor ret kunne sige, at de lovforslag, vi behandler her, er lige så bestemmende for de andre forslag. Det er vanskeligt på den måde, som vi gør det nu, at behandle tingene enkeltvis, fordi det, som det er sagt fra regeringens og også fra socialdemokratiets side, drejer sig om en helhed.

Uden at vi kender partiernes stilling til den samlede pakke, er det ganske umuligt for os at tilkendegive vores stilling til enkelte

[Arne Bjerregaard]

dele i pakken, bl. a. de her fremsatte forslag, for som på så mange andre områder er det da de givne forudsætninger, som er bestemte for, om man kan tage en bestemt stilling. Ændres forudsætningen, vil stillingen til den givne sag selvfølgelig også blive en anden.

Vi er positive over for forhandling om hele dette lovkompleks, som regeringen har fremlagt, men det er ganske umuligt for os at tage stilling til enkelte dele uden at vide, hvilken skæbne de øvrige forslag får i dette ting. Derfor må jeg sige, at på nuværende tidspunkt finder kristeligt folkeparti det ikke muligt at sige, hvilken stilling vi måtte have til disse lovforslag. Det afhænger fuldstændig af, hvorledes stillingen fra flertallet her i tinget bliver til øvrige forslag, der skal behandles i dette ting.

Alfred Hansen (DR):

Jeg skal forsøge, om jeg kan præcisere retsforbundets holdning lidt klarere end repræsentanten fra kristeligt folkeparti.

Jeg mener ikke, at de lovforslag, som vi har til behandling her – det er jo en pakke, som hænger sammen, først foreslår man stop for lønninger, og for at få skuret det forslag ned hos befolkningen og hos lønmodtagerne er man naturligvis af psykologiske grunde nødt til at komme med forslag om stop for priser og avancer, tantiemer m.m. – er udtryk for, at man fra regeringens side har fundet de vises sten.

Det skal dog siges om forslaget til lov om stop for priser m.v., at det er mindre restriktivt end den nugældende midlertidige lov. Det er et positivt træk, og jeg vil gerne complimentere regeringen for, at man har forladt den totale udelukkelse af udefra kommende prisstigninger og lønstigninger i priserne. Men så har jeg nok heller ikke ret mange flere positive gloser over for regeringen.

Jeg mener, at regeringen – og skiftende regeringer gennem en årrække – har forsøgt med den patentmedicin, som man fortsat har en tyrkertro på vil hjælpe, patentmedicinen om indkomstpoltik, om kontrol og statsdirigering af priser, lønninger og avancer, oven i købet fra et parti som socialdemokratiet, der taler om medindflydelse på sin egen arbejds-situation, medindflydelse på sin egen arbejdsplads, men på ingen måde medindfly-

delse på, hvad man skal sælge sin arbejdskraft for. Man har mange eksempler på, at denne indkomstpoltik har spillet fallit. Alligevel fortsætter man med at betræde disse veje. I den periode, hvor indkomstpoltikken har virket mere eller mindre restriktivt, er Danmarks økonomiske situation blevet stadig forværret.

Med hensyn til lovforslaget om stop for lønninger – som ganske vist ikke er til behandling nu, men da det er årsag til de foreliggende forslag, vil jeg gerne sige det nu – er det jo bevist med al tydelighed, at man ikke kan kontrollere lønninger inden for den private sektor. Der er enormt mange muligheder for, at man på anden vis økonomisk kan tilgode de medarbejdere, som man finder har fortjent at blive tilgodeset. Man kan naturligvis kontrollere lønningerne inden for den offentlige sektor, og så vil de offentligt ansatte meget hurtigt blive klar over, at de bliver distanceret med hensyn til lønindtægt og lønindtægtsmuligheder sammenlignet med dem, der er ansat i den private sektor.

Om prisstoplovforslaget kan man yderligere sige, at det kan overhovedet ikke lade sig kontrollere. Man kan gøre et ihærdigt forsøg på at kontrollere det, og man skal naturligvis give befolkningen indtryk af, at man har foden på og ved, hvor man skal sætte ind. Derfor stiller man også i udsigt, at nu skal man have ansat flere inden for monopoltilsynet. Dette er retsforbundet helt enig i, hvis de, der ansættes, plus de, der er der i forvejen, bliver brugt til det, de skal bruges til, nemlig at kontrollere de virkelige monopoldannelser, virkelig kontrollere, hvilke konkurrenceforvridende elementer der er i vort samfund. Men vi har ikke megen tillid til, at man ansætter flere inden for monopoltilsynet i et forsøg på at kontrollere, at dette her kommer til at fungere, for det kommer ikke til at fungere.

Hvis det kom til at fungere, ville problemet med hensyn til eventuelle dyrtidsportioner, som skulle forfalde til udbetaling i 1980 og eventuelt 1981, jo ikke være der. Man tager højde for, at prisstigningerne nok vil finde sted alligevel, det vil naturligvis udløse dyrtidsportioner, og så siger man stop for udbetaling af dyrtidsportioner. Det er bevis på, at regeringen ikke selv tror på, at prisstoploven virker.

[Alfred Hansen]

Prisstopplovgivningen vil være enormt administrationskrævende for det offentlige, og derudover vil den påføre erhvervslivet store bureaukratiske opgaver. Virksomhederne skal forsøge at finde ud af, hvilke faktorer der må indregnes i prisfastsættelsen, og det vil naturligvis være en ekstra stor byrde for mindre erhvervsdrivende, som ikke har den nødvendige rådgivning og ekspertise til rådighed.

Det er efterhånden ved at være vanskeligt at drive erhverv i Danmark. Vi har så mange restriktioner og så mange bindinger, som umuliggør, at markedsökonomien kan fungere. Man kan selvfølgelig have den politiske holdning, at markedsökonomien skal sættes ud af spil. Vi i retsforbundet tror på nødvendigheden og værdien af, at udbud og efterspørgsel bestemmer prisen, men det forudsætter, at man forhindrer, at monopoldannelser opstår, at man ikke giver virksomhederne lyst til og mulighed for at øve konkurrenceforvridende virksomhed, f. eks. ved hjælp af statsubsidiering. Vi tror på, at det er en forbrugervenlig politik, at man lader udbud og efterspørgsel bestemme priserne, og jeg vil advare imod, at man lægger sig fast, som man jo reelt tilstræber. Jeg gør opmærksom på, at maksimalpriser har en tendens til at blive minimalpriser, og dette er ikke forbrugervenligt.

Da man nu er ude efter at få penge i statskassen, da man nu tilsyneladende er indstillet på at stoppe visse huller i skattelovgivningen, bør man også fokusere på de kursgevinster, som fortsat er mulige. End ikke det har regeringen taget med. End ikke stop for udstedelse af friaktier har regeringen været opmærksom på. Man har i hvert fald ikke haft politisk mod til at sætte ind over for det.

Da vi behandlede den nuværende lov om midlertidigt stop for priser, stillede jeg det spørgsmål i udvalget, om man også ville kontrollere og forhindre, at prisstigninger på jord kunne finde sted. Svaret fra ministeren var, at det kunne man ikke kontrollere, og man ville heller ikke. Det var essensen af det. Det drejede sig kun om 7-8 uger, og det var måske forståeligt, at ministeren havde dette syn på det. Men det bliver meget vigtigere, at vi nu i udvalget med hensyn til lovforslaget her får at vide, om man nu, når loven skal gælde i mere end et år, dog vil forsøge også at lægge loft over prisstigningerne på jordhandler. Vil man ikke det, er det jo

det eneste rigtige sted at anbringe sin eventuelle kapital, for dér får man en skattefri gevinst hjem. Hvem skal betale den? Ja, det skal bl. a. lønmodtagerne, som skal have et sted at bo, et sted at virke. De får ikke flere penge i lønningsposen, tværtimod. Det er den unge generation, der navnlig bliver berørt deraf, altså er det en ungdomsfjendtlig politik, man fører. Det er de unge, der skal ud at købe en byggegrund, som de gerne vil have bygget sig et hus på. Dér vil de konstatere en prisstigning på 30-40 pct. om året.

Vor personlige frihed er ved en vedtagelse af disse lovforslag blevet yderligere indskrænket. Vi er i det hele taget ved at udvikle os til et samfund af ufrie borgere. For at ingen tvivl skal være efterladt, skal jeg gøre opmærksom på, at retsforbundet agter at stemme imod disse 3 lovforslag.

Industriministeren (Erling Jensen):

Hr. Alfred Hansen svang sig unægtelig meget højt op til sidst. Jeg forstår, han nu mener, at en prislovgivning er et udtryk for, at den personlige frihed er i fare. Så kender jeg ikke mange lande i dette øjeblik, hvor den ikke er i fare, hr. Alfred Hansen, for der er ikke mange lande, som ikke finder, at det er nødvendigt at gennemføre stramme prislovgivninger i disse år.

Jeg skal i øvrigt sige til hr. Alfred Hansen, at jeg går ud fra, at han er klar over, at det drejer sig om med hensyn til udbytter, er, hvad man har lov til samlet at give i udbytte i kroner og øre.

En række af hr. Alfred Hansens øvrige forslag vedrører vist ikke prislovgivningen, men det går jeg ud fra hr. Alfred Hansen selv var helt klar over.

Jeg skal takke hr. Wilhjelm, fordi han konstaterer en række skærpelser i kontrolforanstaltninger og opfyldningsforanstaltninger. Jeg har konstateret, at både hr. Wilhjelm og fremskridtspartiet mener, at en lovgivning af denne art er – som hr. Wilhjelm siger – lidt kosmetik og – som hr. Askjær Jørgensen siger det – bluff. Det lyder, som om adskillige andre her i salen har en helt anden opfattelse af alvoren i denne lovgivning, men det må de forskellige partier nok klare af med hinanden i udvalgsarbejdet.

Hr. Wilhjelm ville godt drøfte problemet om lønstigninger allerede nu. Jeg vil tro, at

[Industriministeren]

hr. Wilhjelm eller en af hans kolleger får rig lejlighed til at drøfte det i forbindelse med behandlingen af lønlovgivningen, men som hr. Wilhjelm ved, bliver det fastlagt i denne lønlovgivnings bemærkninger, at der er bestemte lønstigninger, der ikke kan gennemføres i lovens gyldighedsperiode, og at de aftaler, der indgås i strid med denne lov, er ugyldige, og det er det samme, vi henviser til. Hr. Wilhjelm vil altså ikke kunne finde nogen forskel i holdningen fra den ene til den anden lov. Det, der ikke gyldigt kan aftales i den ene lov, kan ikke gyldigt indregnes i priserne i den anden.

Hr. Ellemann-Jensen udtrykte sig, synes jeg, relativt positivt om nødvendigheden af en stram prislovgivning, idet hans bidrag dog var, at man burde have mulighed for at indregne stigende renteudgifter, hvad man mig bekendt aldrig har haft i nogen prislovgivning. Det var altså en nydannelse, ikke til stramning, men til svækkelse.

Hr. Ellemann-Jensen havde nogle teorier om, at man med den manglende mulighed for indregning af arbejdsgeberbidrag skulle have skumle hensigter i øvrigt. Jeg kan berolige hr. Ellemann-Jensen med, at det har det ikke.

Hr. Ellemann-Jensen gjorde opmærksom på, at det var meget godt med at stille øgede dokumentationskrav, men der var virksomheder, der klarede deres dokumentationer ved et slag på tasken. Det tyder for mig på, at det er endnu mere væsentligt at have dokumentationskrav. Jeg håber ikke, hr. Ellemann-Jensen har for mange eksempler på, at man mener det rimeligt i en situation, hvor alle skal holde igen, at anvende systemer, der udelukkende består i det, hr. Ellemann-Jensen kalder et slag på tasken.

Endelig skal jeg sige til hr. Ellemann-Jensen, at det er ikke min forhåbning, at den øgede bemanding af monopoltilsynet bliver for midlertidig. Jeg havde egentlig forstået på de fleste i denne kreds, at man ønskede stramninger, der gik over en årrække, og det er mit håb, at man kan give monopoltilsynet en sådan permanent bemanding, at det fornødne grundlag for fortsat at administrere en fornuftig prislovgivning med kyndige folk stadig vil være til stede.

Hr. Kjelgaard havde nogle betragtninger om det, der kunne ske med det offentlige takster. Jeg går ud fra, at hr. Kjelgaard er

helt opmærksom på, at reglerne for mulige stigninger i offentlige takster er nøjagtig de samme – hverken mere eller mindre – som reglerne for det private erhvervs priser og tjenesteydelser.

Jeg skal ikke hæfte mig overvældende meget ved hr. Askjær Jørgensen. Jeg fornemmede allerede i starten hr. Askjær Jørgensens dybtgående kendskab til erhvervsforhold, idet hr. Askjær Jørgensen spurgte mig, om øgede selskabsskatter var en omkostning. Mig bekendt beregnes øgede selskabsskatter af overskuddet, efter at omkostningerne i forvejen er trukket fra.

Hr. Askjær Jørgensen opfordrede mig til at gå på talerstolen, og jeg håber, jeg på det ene punkt har glædet hr. Askjær Jørgensen, selv om jeg må sige, at jeg ville nu have gjort det af andre årsager, idet der var flere seriøse henvendelser i øvrigt jeg følte mig forpligtet til at svare på.

Fru Marianne Bentsen-Pedersen spurgte, hvorfor huslejer ikke var med i denne lovgivning. Det er huslejer normalt ikke i en prislovgivning, men som fru Marianne Bentsen-Pedersen vil vide, er der fremsat forslag til en særlig lovgivning fra boligministeren om dette spørgsmål.

De konsekvensberegninger og de muligheder for at udnytte materialet, vi omtaler, er et forsøg på at skabe et bedre erfaringsgrundlag, en bedre mulighed for at kende situationen og udviklingen over en længere periode.

Fru Janne Normann spurgte om begrebet »rimeligt effektive« virksomheder. Som fru Janne Normann ved, er det en bestemmelse, der har eksisteret i alle prislovgivninger i en meget lang årrække, og det er fortsat monopoltilsynet, der skal vurdere dette begrebs anvendelse. Jeg beklager, at der ikke overalt står »hans/hendes«, men meningen er den samme.

Endelig skal jeg sige i anledning af det meget rimelige spørgsmål, hvorfor der står 31. marts og ikke 28. februar i lovgivningen om begrænsning af udbytter m. v., at det skyldes, at langt de fleste generalforsamlinger finder sted i det første kvartal af året. Vi har ment, at vi fik den bedste afrunding, når vi alligevel taler om 2 regnskabsår, ved at tage et fuldt kvartal med.

Jeg håber, jeg på denne måde har besvaret de stillede spørgsmål. Jeg har konstateret, at der tegner sig et fornuftigt flertal for denne

[Industriministeren]

lovgivning, men naturligvis er der en række spørgsmål, man gerne vil have afklaret – også med min hjælp – i udvalget, og det bidrager jeg gerne til.

Ellemann-Jensen (V):

Jeg skal bekræfte over for ministeren, at venstre ser positivt på en prislovgivning som led i den sammenhæng, der hedder en stram indkomstpolitik. Jeg skal gentage, at hvis ministeren vil regne venstre med i noget flertal, så forudsætter det naturligvis, at den anden side af sagen også er i orden.

Jeg skal takke for ministerens svar på de spørgsmål, jeg stillede. Jeg er selvfølgelig fuldt opmærksom på, at ved tidligere prislove har man ikke kunne indregne renteutgifter, men denne prislov er jo også noget ganske særligt. Den kommer efter en periode med et totalt prisstop, den kommer, efter at der er gennemført en devaluering, som betyder vældige stigninger i erhvervenes renter af udlandsgælden, og den skal gælde i ikke mindre end 14 måneder. Hertil kommer, at virksomhedernes afskrivninger på nye investeringer heller ikke vil kunne indregnes i priserne. Dette lagt til voldsomt stigende renteutgifter i øvrigt kan ikke undgå, hr. minister, at begrænse erhvervenes lyst og evne til at foretage nyinvesteringer, og i det omfang dette sker, modvirker man de overordnede hensigter med regeringens indgreb.

Askjær Jørgensen (FP):

Jeg vil gerne takke ministeren for, at vi fik afklaret årsagssammenhængene, hvorfor ministeren kunne komme i tanke om at fremsætte lovforslag af denne art her.

Ministeren påstår herfra, at de skatter, virksomhederne skal betale, ikke har indflydelse på prisdannelsen. Det forklarer lidt om den tankegang, man har i socialdemokratiet, men det er trist for dansk erhvervsliv, at man har en industriminister, der ikke kender nogen af de elementære ting vedrørende prisdannelse.

Ministeren sagde, at man gerne vil bidrage til afklaringen i udvalgsarbejdet. Det er ikke så længe siden, vi havde udvalgsarbejde om lignende forslag, men dér synes jeg ikke vi fik noget svar, der afklarede noget som helst.

Der kom en bemærkning om den snak, der havde været om priser, der blev beregnet

i henhold til et slag på tasken. Jeg vil gerne spørge ministeren, om han tror, at mindre erhvervsvirksomheder – f.eks. en murermester, når han skal ud og give et tilbud på at reparere noget eller sætte en ny skorsten på et parcelhus eller lægge ny bund i nogle griserum hos en landmand – har mulighed for at sidde og lave nogle kalkulationer og sende dem ind til monopoltilsynet osv. Hele talen og opbygningen af lovforslaget bevidner, at industriministeren ikke aner noget som helst om, hvordan det foregår ude i mindre erhvervsvirksomheder. Det er måske også derfor, det nu hedder industriminister i stedet for handelsminister eller erhvervsminister, fordi man har lyst til totalt at overse de mindre erhvervsvirksomheder.

Der kom en kommentar til, om det var en alvorlig lovgivning eller ej. Jeg synes, det er alvorligt for det danske samfund, at man tillader sig at komme med sådan noget som dette, men samtidig kan det godt være et bluffnummer. Bluffnummeret går altså på, at man bluffer danske arbejdere og pensionister og de unge under uddannelse. Det er dem, man forsøger at bluffe.

Wilhelm (VS):

Selve lønstoppet er rigtignok arbejdsministerens regie, men det er nu i industriministerens forslag, man pludselig taler om lovlige lønstigninger – og modsætningsvis om ulovlige – både i selve lovteksten og i bemærkningerne. Derfor synes jeg, vi er nødt til at rejse spørgsmålet allerede første gang, begrebet dukker op. Vi vil selvfølgelig også rejse det, når vi kommer til arbejdsministerens lovgivning senere på dagen.

Nu stillede jeg oven i købet spørgsmålet til en minister med hr. Erling Jensens erfaring. Jeg tror ikke, man finder andre i regeringen, der bedre vil være i stand til at svare på, hvorfor man anvender et sådant ordvalg. Hr. Erling Jensen har som bekendt både været handelsminister og arbejdsminister og justitsminister og socialminister – og energiminister for den sags skyld; det kommer os nok ikke meget til nytte i denne sammenhæng, så lidt som det kom i alle andre sammenhænge. Nu er han industriminister, og hvis nogen måtte være fuld af forudsætninger for at svare på, hvad der menes med et arbejdsretligt, et juridisk og et erhvervspolitisk begreb, som an-

[Wilhelm]

vendes i denne lovgivning, må det vel være hr. Erling Jensen.

Jeg vil gerne have spørgsmålet afklaret fuldstændigt. Jeg forstod, at der ikke skulle lægges andet i det end en henvisning til lønlovgivningens bemærkninger om, at lønstigninger derudover ville være ugyldige, og at der i virkeligheden i lovteksten her ikke burde stå »stigninger i lønninger, i det omfang disse lovligt kan udbetales«, men: »stigninger i lønninger, i det omfang disse gyldigt kan udbetales«. Det er straks noget andet. Jeg synes, det er rimeligt at bringe tingene ned på jorden, som ministeren plejer at sige.

Jeg går også ud fra, at svaret dækker den problemstilling, jeg beskrev således: en arbejdsgiver har ønsket af forskellige grunde – den gode produktivitet og de gode forhold på hans virksomhed – at indrømme sine ansatte en lønforhøjelse, som han ikke har nogen pligt til at yde, selv om det stod i de overenskomster, regeringen og andre gennemtvang for et lille års tid siden. Han er altså ikke pligtig til det, og hvis han føler sig tvunget, hvis han føler, han har været presset, så kan han gå til domstolene og få det erklæret ugyldigt. Men hvis han ønsker at give en lønforhøjelse og ikke ønsker at gå til domstolene, idet han ræsonnerer: det er egentlig en meget rimelig lønforhøjelse, og jeg ønsker ikke at lægge mig ud med mine folk ved at rende til domstolene og få den erklæret ugyldig, så kan man i hvert fald ikke kalde den ulovlig. Jeg må forstå, at det er det, ministeren har svaret nu. Der er ikke tale om, at en sådan lønaftale, der går ud over det, der står i lønlovgivningen, kan kaldes ulovlig, og der er i hvert fald ikke tale om, at der er nogen sanktionsmuligheder. Det var væsentligt at få afklaret, og det siger jeg tak for. Når denne afklaring står i fortrykket her, er det vel ligegyldigt, om vi får lavet den lille rettelse, som egentlig burde være lavet, nemlig at der ikke kom til at stå »lovligt kan udbetales«, men kun »gyldigt kan udbetales.«

Alfred Hansen (DR):

Ministeren mente, at jeg i mit første indlæg svang mig højt op, og ministeren er i sin gode ret til at opfatte min optræden sådan. Jeg forsøgte på saglig vis at analysere hele problemstillingen omkring indkomstpolic-

ken med særlig vægt på forsøget på fra regeringens side at sætte stop for prisstigninger.

Det er netop det, der gør det kosmetisk, hr. minister, at man ikke tager de andre samfundsødelæggende forhold med, at man fortsat vil tillade jordprisstigninger, som er til skade for dem, der skal etablere sig, at man ikke har grebet ind over for kursgevinster og friaktier. Dette er ikke at svinge sig højt op, medmindre ministeren og regeringen får dårlig samvittighed ved at blive konfronteret med denne kendsgerning.

I anledning af mine bemærkninger om, at friheden måske er i fare, henviser ministeren til, at det er den også i mange andre lande. Det er ikke for mig et acceptabelt argument for, at vi i Danmark skal kopiere disse landes forhold. Der findes lande, det vil jeg give ministeren ret i, hvor statslig planøkonomi er herskende. Jeg mener nok, at der er visse tendenser, som tyder på, at vi er på vej imod et sådant samfund. Der er det værd at gøre opmærksom på, at i takt med at statsmagten får større indflydelse, indskrænkes den enkelte personlige frihed tilsvarende. Jeg tror heller ikke, ministeren ønsker et sådant samfund. Vi behøver ikke nævne navne, men vi ved alle, hvor den personlige frihed har trange kår. Derfor er der god grund til, at vi her i folketinget hjælper hinanden med at bevare den frihed, som er så hævdvunden, og som er så højt værdsat af den danske befolkning.

Industriministeren (Erling Jensen):

Hr. Alfred Hansen citerede mig lidt forkert. Det, jeg undrede mig over, var hr. Alfred Hansens teori om, at den personlige frihed var i fare ved en prislovgivning af denne art. Så ville der ikke kunne gennemføres nogen lovgivning i dette ting, for så ville den personlige frihed være i fare ved næsten enhver lovgivning. Men vi sidder her jo som lovgivere.

Over for hr. Wilhelm skal jeg gentage, at jeg finder det ikke rimeligt, rigtigt og korrekt af nogen af os at prøve at tage en forudgående diskussion om lovforslaget om begrænsning af lønstigninger, ændring af dyrtidsregulering m. v. i den form, hr. Wilhelm prøver at lægge op til her. Jeg har orienteret hr. Wilhelm om, hvad der er gyldigt og ikke gyldigt i denne lovgivning, set i forhold til den prislovgivning, jeg skal administrere,

[Industriministeren]

men debatten om lovgivningen om begrænsning af lønstigninger m. v. hører hjemme, når dette punkt kommer på dagsordenen.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagenes overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Ninn-Hansen):

Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til erhvervsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om forlængelse af visse overenskomster inden for den offentlige sygesikring.

(Lovforslag nr. L 59. Fremsat 4/12 79).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Kaj Poulsen (S):

Dette lovforslag har til hensigt – på lige fod med lovforslaget om begrænsning af lønstigninger m.v., som vi skal behandle senere i dag, på det normale overenskomstområde – at sikre, at læger, som ikke er etableret i egentlige ansættelsesforhold, og som er dækket af sygesikringens lægeoverenskomst, ikke får en indkomststigning ud over, hvad der kommer til at gælde for det øvrige arbejdsmarked og i samfundet i det hele taget.

I socialdemokratiet har vi tillid til den ordning, som er aftalt mellem industriministeren og socialministeren om, at forhandlingen mellem sygesikringen og lægernes organisationer får stillet en tilforordnet fra monopoltilsynet til rådighed, således at man kan sikre, at sammenligningsgrundlaget mellem de øvrige pris- og lønforhold og lægernes overenskomstforhold bliver korrekt med henblik på en ligestilling, og således at man kan sikre opfyldelsen af den indkomstpolitiske

målsætning, der gælder for alle samfundsgrupper.

Lovforslaget er efter socialdemokratiets opfattelse velbegrundet, og vi kan tilslutte os det.

Brøndsted (V):

Lovforslag nr. L 59 er begrundet i de ganske særlige forhold omkring lægernes overenskomstområde. Jeg vil godt pointere, at venstre lægger megen vægt på, at praktiserende læger trods dette lovforslags kombination med lønaftaler stadig må og skal betragtes som selvstændige erhvervsdrivende, og at denne status skal bevares. Systemet med selvstændigt praktiserende læger er nu engang nerven i det danske sundhedssystem. Der må derfor ikke skabes tvivl omkring dette. Læger er ikke lønmodtagere.

Men vi erkender fra venstres side det nødvendige i, at man på denne måde udbreder kravet om tilbageholdenhed til alle grupper i samfundet. Der ligger også i ministerens bemærkninger i fremsættelsen en indrømmelse af, at det er selvstændige erhvervsdrivende, for der er mulighed for i forbindelse med forhandlingerne imellem sygesikringsordningen og lægernes organisation at få en ekspertise stillet til rådighed fra monopoltilsynet. Det er en indrømmelse af, at lægernes indtjening er bestemt af pris og omkostninger som andre selvstændige.

Vi vil fra venstres side på denne baggrund lade behandlingen af lovforslag nr. L 59 gå ind i sammenhæng med de øvrige forslag på området, og vi vil ud fra dette tage stilling også til dette lovforslag.

Henning Andersen (KF):

Dette lovforslag har en tæt forbindelse med løn- og prisstop. Det er helt naturligt, at dette område inden for sygesikringen også giver sit bidrag. Det konservative folkeparti er enig med regeringen så langt, at det er uhyre vigtigt at sikre et stop i omkostningsudviklingen, hvilket dette lovforslag er en lille del af.

Det er ganske korrekt, som det også fremgår af socialministerens skriftlige fremsættelse, at den særlige forlængelseslov for sygesikringens lægeoverenskomster fra marts i år har sidestillet disse overenskomster i politisk